Vero-osasto

4.11.2025

Eduskunnan valtiovarainkunnan verojaosto

Valtiovarainministeriön vastine verojaostolle annettujen lausuntojen johdosta – HE 94/2025 vp

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa perustuslakivaliokunnan lausunnosta ja verojaostoon saapuneiden lausuntojen johdosta. Valtiovarainministeriö antaa lausuntonaan seuraavaa.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 42/2025 vp)

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että perintö- ja lahjaverolain mukaiseen yritysten sukupolvenvaihdoksiin liittyvään veronhuojennusjärjestelmään ei ehdoteta muita muutoksia kuin alaikäisten perillisten asemaa koskevaa uutta 55 §:n 9 momenttia. Perustuslakivaliokunta on todennut tarkastelevansa vain hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että ehdotettu säännös yhtäältä parantaa alaikäisen asemaa verrattuna nykyiseen tilanteeseen ja saattaa alaikäiset perijät sukupolvenvaihdostilanteessa rinnasteiseen asemaan kuin huojennukseen oikeutetut täysi-ikäiset perilliset, mikä on yhdenvertaisuuden näkökulmasta parannus nykytilanteeseen verrattuna. Toisaalta ehdotettu 9 momentti asettaa alaikäisen perillisen hallituksen esityksessä (s. 27) kuvatusti parempaan asemaan kuin sellaisen täysi-ikäisen perillisen, joka ei itse jatka huojennuskelpoisen yrityksen toiminnan harjoittamista, samoin kuin sellaiset perilliset, joiden perintöosuuteen ei kuulu huojennuskelpoista varallisuutta.

Perustuslakivaliokunta esittää käsityksenään, että esityksen perusteluissa (s. 15—16) kuvatut sääntelyn elinkeino- ja työllisyyspoliittiset tavoitteet ovat perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita veronhuojennusjärjestelmään ehdotetulle muutokselle. Ehdotettu sääntely ei myöskään ole mielivaltaista, eikä se loukkaa suhteellisuusvaatimusta.

Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että perustuslakivaliokunnan lausunto on yhteneväinen hallituksen esityksen säätämisjärjestysperustelujen kanssa. Valtiovarainministeriöllä ole lausunnon johdosta enemmälti lausuttavaa.

Perintö- ja lahjaveroasteikkojen muuttaminen

Suurimmassa osassa verojaoston saamista lausunnoista pidettiin perusteltuna perintö- ja lahjaveroasteikkojen keventämistä pienimpien verotettavien määrien korotuksen johdosta. Muutamassa lausunnossa esitettiin verotuksen kiristämistä suurimpien yli 1 miljoonan euron perintöjen ja lahjojen osalta veronkevennyksen kompensoimiseksi tai verotulojen kasvattamiseksi. Yhdessä lausunnossa esitettiin luopumista lahjaveron keventämisestä ja pienimmän verotettavan lahjan alarajan nostosta.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan lausunnoissa ei ole tuotu esiin sellaisia seikkoja, joita ei olisi esitetty jo esityksen valmistelun yhteydessä lausuntokierroksella annetuissa lausunnoissa. Valtiovarainministeriö viittaa myös esityksen perusteluissa todettuun, että uudistuksen tavoitteena ei ole perintö- ja lahjaverokertymän kasvattaminen. Uudistus hyödyttää suhteellisesti eniten pienempien perintöjen ja lahjojen saajia, eikä progression kiristämiselle siten nähdä perusteita. Ylempien portaiden verotuksen kiristämisellä voisi myös olla haitallisia vaikutuksia yritysten sukupolvenvaihdoksiin ja kotimaiseen omistajuuteen.

Tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaan määrän korottaminen

Suurimmassa osassa verojaoston saamista lausunnoista korotusta tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaaseen määrään 4 000 eurosta 7 500 euroon perintö- ja lahjaverotuksessa pidettiin perusteltuna. Eräissä lausunnoissa kiinnitettiin huomiota esimerkiksi siihen, että verovapaan määrän raja voisi sinänsä olla korkeampikin, mutta verovapaalle määrälle on kuitenkin hyvä jättää jokin raja.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan lausunnoissa ei ole tuotu esiin sellaisia seikkoja, joita ei olisi esitetty jo esityksen valmistelun yhteydessä lausuntokierroksella annetuissa lausunnoissa. Valtiovarainministeriö viittaa myös esityksen perusteluissa todettuun, että ehdotettua verovapaata määrää voidaan pitää mitoitukseltaan kohtuullisena, kun otetaan huomioon inflaatiotarkistuksen tarve sekä hallinnollisen taakan ehkäisemiseen ja Verohallinnon neuvontatehtävän vähentämiseen liittyvät tavoitteet.

Alaikäisen perillisen sukupolvenvaihdoshuojennus perintöverotuksessa

Useassa verojaoston saamassa lausunnossa pidettiin perusteltuna alaikäisen perillisen sukupolvenvaihdoshuojennusta perintöverotuksessa viittaamalla muun ohella ehdotuksen tarpeellisuuteen ja sen yhdenvertaisuutta ja verotuksen neutraalisuutta lisäävään vaikutukseen. Osassa lausunnoista ei pidetty perusteltuna, että alaikäinen perillinen voisi saada huojennuksen riippumatta iästään tai aikomuksestaan jatkaa henkilökohtaisesti yritystoimintaa täysi-ikäistyttyään. Yhdessä lausunnossa pidettiin ongelmallisena, että huojennuksen voisi saada myös silloin,

kun kuolleen henkilön oma lapsi luopuu perinnöstä, ja esitettiin huojennuksen rajaamista perinnönjättäjän omiin alaikäisiin lapsiin. Yhdessä lausunnossa olisi pidetty hyvänä liittää huojennusmahdollisuus myös lahjaverotukseen, minkä lisäksi yritystoiminnan jatkajaksi tulisi hyväksyä myös perinnönjättäjän testamentissaan nimeämä muu henkilö. Eräissä lausunnoissa ehdotettiin harkittavaksi ehdotetun huojennuksen soveltamista tapauksiin hallituksen esityksen antopäivästä lukien taikka joissa perintöverotus toimitetaan lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan lausunnoissa ei ole pääasiallisesti tuotu esiin sellaisia seikkoja, joita ei olisi esitetty jo esityksen valmistelun yhteydessä lausuntokierroksella annetuissa lausunnoissa.

Valtiovarainministeriö viittaa esityksen perusteluihin, että ehdotettu sääntely kohdentuu myös alaikäisten perillisten kohdalla voimassa olevan veronhuojennuksen tavoin varallisuuteen, jolla yritystoimintaa jatketaan. Ehdotettu sääntely mahdollistaa alaikäisen perillisen edunvalvojan toiminnan huomioon ottamisen osakeyhtiön yritystoiminnan jatkamisessa silloin, kun perillinen ei alaikäisyytensä vuoksi voi osallistua yritystoiminnan harjoittamiseen osakeyhtiössä. Ehdotettu sääntely mahdollistaa myös sen, että alaikäisen perillisen toiminta voidaan edelleen ottaa huomioon esimerkiksi, jos alaikäisen perillisen selvitetään jatkavan yritystoimintaa täysi-ikäistyttyään.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan ehdotetun sääntelyn tavoitteiden valossa ei voida katsoa olevan perusteltua rajoittaa ehdotettua sääntelyä vain perinnönjättäjän omiin alaikäisiin lapsiin. Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on kohdentua alaikäisiin perillisiin, joilla on oikeus periä perinnönjättäjä eli saada omaisuutta lakimääräisen perimysjärjestyksen nojalla, olipa tämä perinnönjättäjän alaikäinen lapsi tai muu perintöön oikeutettu alaikäinen perillinen. Sijaantuloperilliset ovat perillisiä myös perinnöstä luopumisen seurauksena ja perintöverovelvollinen koko perintöosuudesta. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perinnöstä luopuminen voi tulla kysymykseen lähtökohtaisesti vain silloin, kun perillinen ei ole vielä käyttänyt mitään kuolinpesään liittyviä omistajan oikeuksia, eikä luopumisen yhteydessä saa vaikuttaa siihen, kenelle ja miltä osin perintöosuus menee. Lisäksi huojennusedellytysten tulee täyttyä kunkin sijaantuloperillisen kohdalla, myös osakkeiden vähintään 10 prosentin omistusvaatimuksen osalta.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan ehdotetun sääntelyn ulottaminen lahjaverotukseen ei ole perusteltua. Valtiovarainministeriö viittaa esityksen perusteluihin, että elinaikana tehdyissä järjestelyissä lahjoitus jatkajalle voidaan toteuttaa halutulla tavalla, eikä lahjoitusjärjestelyissä ole perintöverotusta vastaavaa perinnönjättäjän kuolemasta johtuvaa yllätyksellisyyttä. Ehdotetun sääntelyn laajentaminen alaikäisille tehtäviin lahjoituksiin sisältäisi myös ilmeisen vaaran keinotekoisista järjestelyistä.

Valtiovarainministeriö viittaa esityksen perusteluihin, että ehdotetussa sääntelyssä alaikäisen perillisen edunvalvoja määräytyisi holhoustoimesta annetun lain mukaan. Edunvalvojaa koskevat perussäännökset ovat lain 4 §:ssä ja edunvalvojan sijaista koskevat säännökset lain 11 §:ssä. Siltä osin kuin yhdessä lausunnossa viitataan testamentissa nimetyn henkilön määräämisestä edunvalvojaksi, valtiovarainministeriö viittaa tältä osin lain 4 §:n säännöksen ohella lain 10 §:n 4 kohdan säännökseen, jossa säädetään edellytyksistä testamentissa määrätyn henkilön määräämistä edunvalvojaksi tuomioistuimen toimesta.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan asiassa ei ole ilmennyt sellaista erityistä syytä, jonka vuoksi lain voimaantulo olisi perusteltua säätää takautuvaksi. Esityksessä ei ole poikettu perustuslakivaliokunnan toteamasta lähtökohdasta, että taannehtivaa verolainsäädäntöä tulee välttää.

Maksamattoman perintöveron viivästyskoron alentaminen

Suurimmassa osassa verojaoston saamista lausunnoista pidettiin perusteltuna maksamattoman perintöveron viivästyskoron alentamista ja sen tasoa. Yhdessä lausunnossa todetaan, että korkotasoa tulisi pyrkiä edelleen alentamaan nyt ehdotetusta.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan lausunnoissa ei ole pääasiallisesti tuotu esiin sellaisia seikkoja, joita ei olisi esitetty jo esityksen valmistelun yhteydessä lausuntokierroksella annetuissa lausunnoissa. Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotettu korkotaso voidaan katsoa tasoltaan kohtuulliseksi ja se arvioitu riittäväksi, jotta kannustin maksaa vero eräpäivänä säilyisi. Perintöverovelvollisilla on nykyisinkin mahdollisuus käyttää 10 vuoden pidennettyä maksuaikaa veron ensimmäisestä eräpäivästä lukien.

Esityksen ulkopuolisina asioina eräissä lausunnoissa toivottiin perintöveron pidennetyn maksuajan ja alennetun viivästyskoron laajentamista myös lahjaverotukseen viittaamalla esimerkiksi lahjaveron rahoittamisen helpottamiseen erilaisissa yritysten omistajanvaihdostilanteissa ja hallitusohjelmassa olevaan maksuaikakirjaukseen. Esityksen ulkopuolisina asioina oli myös erilaisia ehdotuksia veronmaksun helpottamiseksi, kuten esimerkiksi perintöverotuksen lykkääminen perintökaaren 3 luvun 1 a §:n tarkoittamissa tilanteissa siihen saakka, kunnes lesken hallintaoikeus lakkaa tai laajemmin veronmaksun lykkääminen siihen saakka, kunnes omaisuus saadaan hallintaan, omaisuuden arvostaminen nykyistä useammin myöhemmin toteutuneeseen kauppahintaan ja vaikeasti arvostettavan arvokkaan omaisuuden verotus viranomaisten kustannuksella toteutettavien ammattilaisten hinta-arvioiden perusteella.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esitykseen ei sisälly ehdotusta perintö- tai lahjaveron maksuajan muuttamiseksi, ja että eduskunta sääti perintöveron pidenne-

tystä 10 vuoden maksuajasta vuoden 2024 alusta voimaan tulleella lailla. Lahjaverotus poikkeaa olennaisesti perintöverosta, jonka maksamiseen ei voi varautua etukäteen. Lahjaverotus edellyttää aina lahjansaajalta vapaaehtoista lahjan ottamista vastaan. Lahjaveron maksamiselle ei siten ole perusteltua säätää vastaavia poikkeuksia kuin perintöverolle. Hallitusohjelman asiaa koskevassa kirjauksessa puhutaan myös ainoastaan perintöverosta.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan perintöverotuksen tai veron maksun lykkääminen omaisuuden hallintaan saamiseen saakka olisivat verojärjestelmän ja hallinnolliselta toimeenpantavuudeltaan ongelmallisia eivätkä ne ole perusteltuja. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että perintöveron pidennetyn 10 vuoden maksuajan ja alennetun perintöveron viivästyskoron tarkoituksena on muun ohella lieventää perintöveron maksuvaikeuksia kyseisenkaltaisissa tilanteissa. Lisäksi omistusoikeutta rasittavat velvoitteet, kuten esimerkiksi hallintaoikeus, otetaan perintö- ja lahjaverotuksessa huomioon omaisuuden arvosta tehtävänä vähennyksenä perintö- ja lahjaverolain 9 §:n 3 momentin nojalla, minkä johdosta perintöveron määrä voi merkittävästi laskea. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan tilannetta voidaan perintöverovelvollisten kannalta pitää kohtuullisena.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan ei ole erityistä tarvetta laajentaa mahdollisuutta arvostaa omaisuutta toteutuneen kauppahinnan perusteella. Omaisuus arvostetaan verovelvollisuuden alkamishetken eli pääsääntöisesti kuolinhetken mukaan, ja nykyisinkin omaisuus on mahdollista arvostaa perukirjassa tai vaatia oikaisuvaatimuksella arvostettavaksi toteutuneeseen kauppahintaan silloin, kun se osoittaa käypää arvoa verovelvollisuuden alkamishetkellä. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan viranomaisten kustannuksella hankittavat ammattilaisten hinta-arviot perukirjaa varten olisi poikkeuksellista, mikä tarkoittaisi, että viranomaiset kustantaisivat hinta-arviot siviilioikeudellista pesänselvityksen asiakirjaa varten, joka samalla toimii käytännössä veroilmoituksena. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota, että kuolinpesän osakkaiden vastuulla on toimituttaa perunkirjoitus, jossa uskotut miehet arvostavat omaisuuden perukirjaa varten. Niin ikään kohtuulliset perunkirjoituskulut saadaan perintö- ja lahjaverolain 9 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla vähentää perintöverotuksessa.

Oikaisuvaatimusten muutoksenhakusäännösten selventäminen

Yhdessä verojaoston saamassa lausunnossa todettiin, että perintö- ja lahjaverolain sekä kiinteistöverolain muutoksenhakua koskevat, luonteeltaan lähinnä selventävät muutokset, ovat perusteltuja. Valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa tältä osin.

Erityisasiantuntija Esa-Pekka Saari